

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Izobraževanje za fitosanitarne inšpektorje v Luki Koper - glive

Barbara Piškur

Oddelek za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije

13. junij 2019

Fusarium circinatum

BOROV SMOLASTI RAK

Gliva: *Fusarium circinatum*
Nirenberg & O'Donnell

(sin. *Gibberella circinata* Nirenberg
& O'Donnell)

pitch canker of pine

Pechkrebs der Kiefer

El Chancro Resinoso del Pino

Chancre résineux du pin

Cancro resinoso do pinheiro

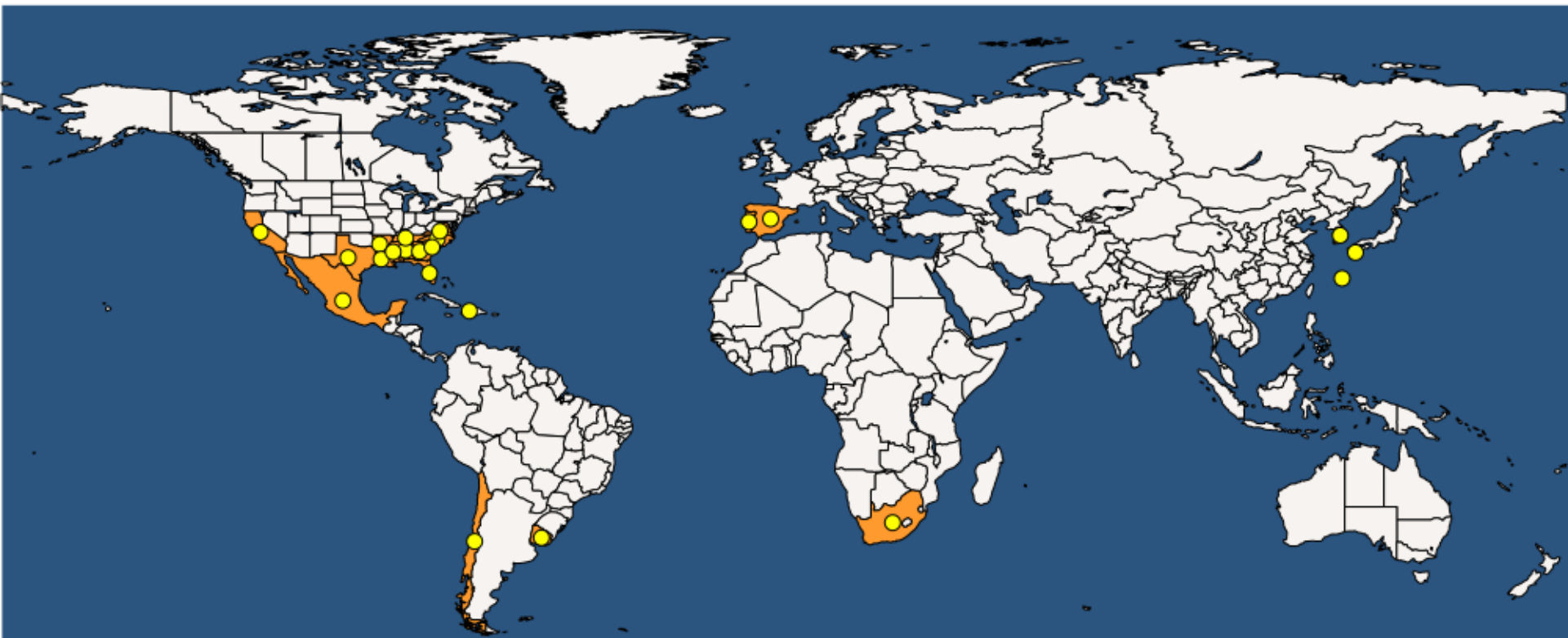
Fusarium circinatum

Nectriaceae, Hypocreales, Sordariomycetidae, Sordariomycetes,
Ascomycota, Fungi

- *Fusarium circinatum* se na novo uvršča v prilogo **I.A.II Direktive 2000/29/ES**
- v pripravi je tudi sprememba nujnih ukrepov (trenutni nujni ukrepi so določeni v Odločbi Komisije št. 2007/433/ES)
- EPPO koda: GIBBCI
- EPPO: A2

Fusarium circinatum

Fusarium circinatum (GIBBCI)

● Present

● Transient

2019-06-11

(c) EPPO <https://gd.eppo.int>

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Fusarium circinatum

FRANCIJA 2005: *Pseudotsuga menziesii* & *Pinus* spp. v Perpignanu (Languedoc-Roussillon region); 2008: eradikacija uspešna

FRANCIJA 2009: uvoz semena iz ZDA → *Pseudotsuga menziesii* (Vosges)

FRANCIJA 2009: dve drevesnici (Côtes d'Armor, Vendée), uvoz semena *Pinus radiata*

FRANCIJA 2011: eradikacija uspešna

ITALIJA 1980s: nepotrjena najdba, semena *P. pinaster*

ITALIJA 2005: *Pinus halepensis*, *P. pinea* (Apulia), park&vrtovi

ITALIJA 2009, 2010: ni najdb FC

Fusarium circinatum

Gostitelji:

- **Bori (*Pinus sp.*):** *P. sylvestris*, *P. nigra*, *P. pinaster*, *P. halepensis*, ... največ škode na kalifornijskem boru *P. radiata*
- **Ameriška duglazija** (*Pseudotsuga menziesii*)

- Odrasla drevesa
- Sadike
- Sejanke
- Semena, storži

- Korenine
- Veje
- Debla
- Storži, semena
- Lubje

- Asimptomatske okužbe
- Simptomatske okužbe

- Zemlja

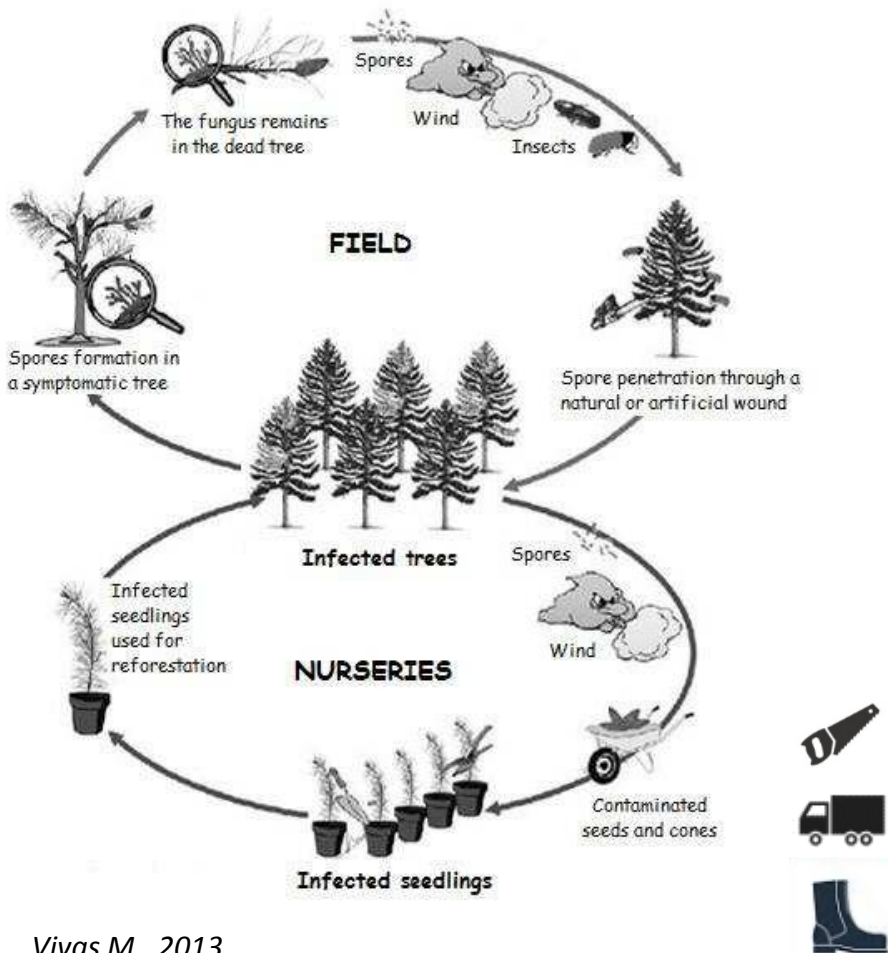

Fusarium circinatum

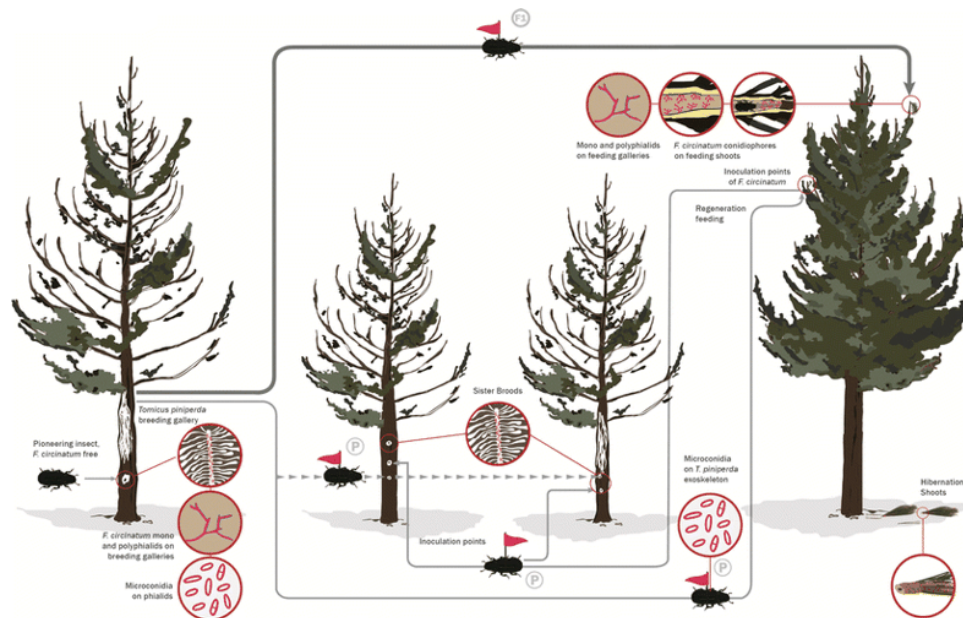
- Okužbe skozi rane, poškodbe
- Vstop skozi nepoškodovano tkivo - ?
- Okužbe preko celega leta
- Kalitev trosov 20 °C, višja vlažnost; $T > 25 \text{ °C}$ → hitra rast micelija, večja intenziteta
- Nizke T → upočasnitev
- Gliva preživi:
  - v tleh (zemlja) – 1 leto;
  - sečni ostanki, opad – 2 leti;
  - zemlja v hladilniku – 3 leta
- Dovzetnost za okužbo se poveča: sušni stres, plitva tla, poplave, neredčeni sestoji, ...

Fusarium circinatum

Vivas M., 2013

Bezoz D., 2015

Fusarium circinatum

Poti razširjanja:

- veter, voda
- žuželke
- transport prsti
- rastlinski material (sadike, semena)
- les (majhna možnost)
- substrat za sajenje, kontejnerji (lonci)
- orodje, mehanizacija
- lubje, storži (?)

Fusarium circinatum

- Venenje iglic → se povesijo → porjavijo in odpadejo
- Sušenje vrhov
- Sušenje vej

Fusarium circinatum

Simptomi na drevesu:

- Obilno iztekanje smole iz okuženih predelov skorje je najznačilnejši simptom

Fusarium circinatum

Simptomi na drevesu:

- Rezultat dolgotrajne okužbe je oblikovanje raka
- Rak se redko zarašča z oblikovanjem celitvenega tkiva in tudi oblikovanje tipičnega raka je redko

Fusarium circinatum

Les pod okuženim predelom skorje (ki se smoli ali je na njej oblikovan rak) je prepojen s smolo in ima značilno barvo medu ali jantarja.

Fusarium circinatum

Simptomi na sejankah:

Simptomi niso specifični (venenje, rumenenje in kasneje rjavenje iglic, nekroze skorje, iztekanje smole, hipertrofija)

- 1 – hipertrofija stebelca
- 2 – s smolo zlepljena tla na okuženem stebelcu
- 3 – nekroza kambija stebelca, rjavenje
- 4 – odmiranje sejank
- 5 – venenje in odmiranje iglic

E. L. Barnard, Florida Department of Agriculture and Consumer Services, Bugwood.org

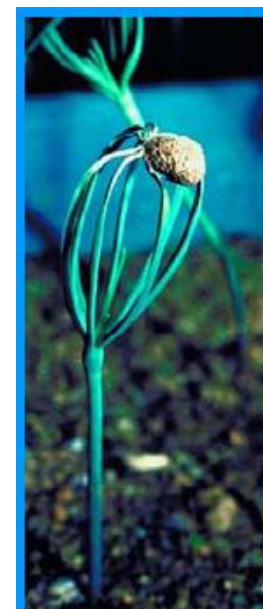
Fusarium circinatum

V okuženih sestojih so pogosto okuženi storži, okužena so tudi semena in z njimi se prenašajo trosi glive *G. circinata*.

Promet s semeni je zelo verjetna pot prenosa glive *G. circinata*.

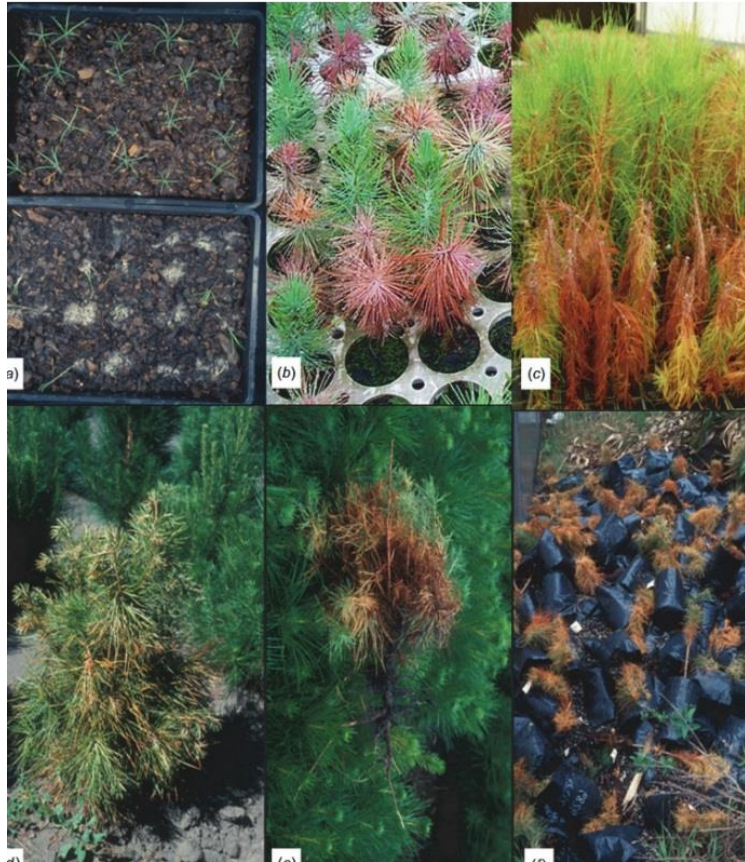
Sejanke iz okuženega semena so običajno okužene, vendar nekatere ne kažejo simptomov in z njimi lahko prenašamo bolezen.

1 Cotyledon infection from contaminated seed

Fusarium circinatum

- Sušenje dreves → manjši prirastek, manjša kakovost
- Deformacije
- Drevesnice
- Plantaže borov (Španija, Čile, JAR)

Smolenje – lahko posledica poškodb različnih vrst škodljivcev (npr. smolasti plamenec (*Dioryctria splendidella*), rilčkarji (Curculionidae)).

Robert L. Anderson, USDA Forest Service, Bugwood.org

UGA0364085

**Odmiranje poganjkov
črnega bora:**
Gremmeniella abietina

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Sušenje poganjkov – sušica najmlajših borovih poganjkov (*Diplodia pinea*)

Foto: Dušan Jurc

Rjavenje – rjavenje borovih iglic / rdeča pegavost borovih iglic (*Mycosphaerella dearnessii* / *Mycosphaerella pini*)

www.forestry.gov.uk

Foto: Nikica Ogris

M. Knizek, Forestry and Game Management Research Institute, Bugwood.org

Sušenje poganjkov –
lahko posledica
poškodb borovega
strženarja (*Tomicus*
sp.)

Fusarium circinatum

D. Bezos (PINESTRENGTH)

J. A. Flores-Pacheco (PINESTRENGTH)

J. A. Flores-Pacheco (PINESTRENGTH)

Geosmithia morbida

BOLEZEN TISOČERIH RAKOV

Gliva: *Geosmithia morbida*
(Kolarík, Freeland, Utley &
Tisserat)

Vektor: *Pityophthorus juglandis*

thousand cankers disease
Tausend-Canker-Krankheit

Geosmithia morbida

Bionectriaceae, Hypocreales, Ascomycota, Fungi

- *Geosmithia morbida* se na novo uvršča v prilogo I.A.II Direktive 2000/29/ES
- EPPO koda: GEOHMO
- EPPO: A2

Geosmithia morbida

Geosmithia morbida (GEOHMO)

● Present

● Transient

2019-06-12

(c) EPPO <https://gd.eppo.int>

Geosmithia morbida

- **Izvor: Severna Amerika**, kjer je znana od l. 1990, ko je s preskokom z odpornih na občutljive vrste orehov postala škodljiva
- **Razširjenost v EU:**
Italija:
(2013) okolici mesta Vicenza v pokrajini Veneto (Benečija),
ugotovljena pa je bil tudi v pokrajinah Lombardija in Piemont.
- Pojavljanje bolezni je tako v Ameriki kot v Italiji v tesni povezavi s podlubnikom *Pityophthorus juglandis*, ki prenaša glivo z okuženih na neokužena drevesa.
- **samo vektor *Pityophthorus juglandis* je bil ugotovljen v regiji Furlanija Julijska krajina.**
- **Obstaja možnost širjenja proti Sloveniji – Primorska!**

Geosmithia morbida

GOSTITELJSKE RASTLINE

- **Zelo občutljiv:** črni (*Juglans nigra*) in sivi oreh (*J. cinerea*)
- **Zmerno občutljiv:** navadni oreh (*Juglans regia*) in ameriške vrste *J. hindsii*, *J. microcarpa* in *J. californica*.
- **Odporen:** arizonski oreh (*J. major*).

Umetno so uspeli okužiti tudi nekatere vrste oreškarjev *Carya ovata* in *C. illinoensis* (hikorije).

Juglans nigra

Juglans regia

Geosmithia morbida

ŠIRJENJE BOLEZNI:

Na daljše razdalje se bolezen širi s transportom okuženega lesa (hlodi, žagan les, drva, sekanci in lesena embalaža), ki je hkrati napaden z orehovim vejnim lubadarjem. Zelo redko se lahko prenese tudi s sadikami ali cepiči. Plodovi ne predstavljajo potencialnega vira širjenja TCD, saj *G. morbida* ne okužuje dreves sistemično, prav tako se hrošči *P. juglandis* ne prehranjujejo z orehi.

Na krajše razdalje bolezen prenaša izključno orehov vejni lubadar (*P. juglandis*). Ni dokazov, da bi se okužba pojavila kjerkoli na drevesih, razen na mestih prehranjevanja orehovega vejnega lubadarja ali znotraj njegovih larvalnih galerij. Orehov vejni lubadar lahko preleteti 1,6-3,2 km.

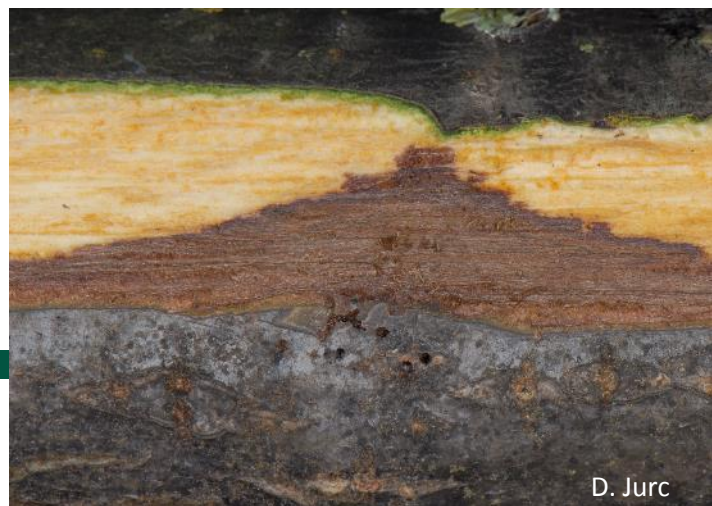
Geosmithia morbida

Venenje, rumenenje listov,
odmiranje vej, krošenj,
celega drevesa

Številne lečaste nekroze

Izhodne odprtine, rovni
sistemi orehovega vejnega
lubadarja

Geosmithia morbida

Vpliv:

- Hiter propad drevesa

Zamenjave:

- Mraznice (*Armillaria* sp.) → hiter propad drevesa
- Fitoftore (*Phytophthora* sp.)
- Suša, zmrzal
- ???

Geosmithia morbida

DODATNE INFORMACIJE

www.zdravgozd.si

www.invazivke.si

